

Przegląd Prawno-Ekonomiczny

REVIEW OF LAW, BUSINESS & ECONOMICS

styczeń-luty-marzec

Nr 46
(1/2019)

WYDZIAŁ ZAMIEJSKOWY
PRAWA I NAUK
O SPOŁECZEŃSTWIE | **KUL**

WYDAWCA

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II | Wydział Zamiejscowy Prawa i Nauk o Społeczeństwie
w Stalowej Woli

ADRES REDAKCJI

Redakcja „Przeglądu Prawno-Ekonomicznego” | 37-450 Stalowa Wola, ul. Ofiar Katynia 6a |
e-mail: ppe@kul.pl

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

dr Artur Lis – redaktor naczelny (editor-in-chief) | dr David W. Lutz (Holy Cross College w Notre Dame, USA) | dr Dariusz Żak – zastępcy redaktora naczelnego (associate editors) | dr hab. Grzegorz Wolak – sekretarz redakcji (administrative editor) | dr hab. Piotr T. Nowakowski – redaktor ds. międzynarodowych (international editor) | dr hab. Filip Ciepły, dr Isaac Desta (Holy Cross College w Notre Dame, USA), dr Dorota Tokarska, dr Dominik Tyrawa, dr Timothy Wright (Holy Cross College w Notre Dame, USA) – redaktorzy tematyczni (subject editors) | dr Piotr Pomorski – redaktor statystyczny (statistical editor) | mgr Agnieszka Lis – redaktor językowy polskojęzyczny (Polish-language editor) | mgr Tomasz Deptuła (USA) – redaktor językowy anglojęzyczny (English-language editor) | prof. dr hab. Nikolaï Gołowaty (UKRAINA) – redaktor językowy rosyjskojęzyczny | dr Judyta Przyłuska-Schmitt – redaktor konsultant (consulting editor) | mgr Rafał Podlesny – redaktor techniczny (layout editor)

RADA NAUKOWA

ks. prof. dr hab. Antoni DĘBIŃSKI (Rektor KUL Lublin) | prof. dr hab. Thomas BURZYCKI (Holy Cross College w Notre Dame, USA) | prof. dr hab. Wiktor CZEPURKO (Ukraina) | dr hab. Leszek CWIKAŁA (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Czesław DEPTUŁA (KUL Lublin) | dr hab. Marzena DYJAKOWSKA (KUL Lublin) | abp. prof. dr hab. Andrzej DZIĘGA (Szczecin) | dr hab. Krzysztof GRZEGORCZYK (Wyższa Szkoła Humanistyczno-Przyrodnicza w Sandomierzu) | nadkom. dr Dominik HRYSZKIEWICZ (Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie) | prof. dr hab. Aleks JUDASZEW (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | prof. dr hab. Marian KOZACZKA (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Andrzej KUCZUMOW (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Pantelis KYRMIZOGLU (Alexander TEI of Thessaloniki, Greece) | dr hab. Antoni MAGDOŃ (KUL Stalowa Wola) | ks. prof. dr hab. Henryk MISZTAŁ (KUL Lublin) | prof. dr hab. Wojciech NASIEROWSKI (University of New Brunswick) | prof. dr hab. Jurij PACZKOWSKI (Ukraina) | prof. dr hab. Pylyp PYLYPENKO (Ukraina) | prof. dr hab. Anton STASCH (European Akademy of Technology & Management, Oedheim Niemcy) | prof. dr hab. Tomasz WIELICKI (California State University, Fresno) | ks. dr hab. Krzysztof WARCHAŁOWSKI (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego)

RECENZENCI ZEWNĘTRZNI

dr hab. Leszek BIELECKI (Wyższa Szkoła Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych w Kielcach) | dr Walentyn GOŁOWCZENKO (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | dr hab. Mirosław KARPIUK (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) | dr Barbara Lubas (Nadbużańska Szkoła Wyższa w Siemiatyczach) | prof. dr hab. Oleksander MEREŻKO (Ukraina) | dr Kiril MURAWIEW (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | dr Łukasz Jerzy PIKULA (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) | ks. dr hab. Tomasz RAKOCZY (Uniwersytet Zielonogórski) | dr hab. Krystyna ROSŁANOWSKA-PLICHCIŃSKA (Wyższa Szkoła Zarządzania i Ekologii w Warszawie) | dr hab. Piotr RYGUŁA (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego) | dr hab. Romuald SZEREMIETIEW (Akademia Obrony Narodowej) | prof. dr hab. Jerzy Tomasz SZKUTNIK (Politechnika Częstochowska) | prof. dr hab. Dariusz SZPOPER (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) | dr hab. Andrzej SZYMAŃSKI (Uniwersytet Opolski) | dr Agnieszka OGRODNIK-KALITA (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie)

DRUK I OPRAWA

VOLUMINA.PL DANIEL KRZANOWSKI | ul. Ks. Witolda 7-9, 71-063 Szczecin | tel. 91 812 09 08 |
e-mail: druk@volumina.pl

ISSN 1898-2166 | Nakład 300 egz.

Spis treści

Artykuły

KAROL BAJDA *Kryminologiczne oraz kryminalistyczne aspekty wybranych form współczesnej przestępczości zorganizowanej w Polsce* | 9

KAROL JUSZKA *Geneza instytucji warunkowego umorzenia postępowania karnego* | 25

DOROTA SEMKÓW *Falsz materialny dokumentu. Aspekty prawne i kryminalistyczne* | 40

KAROLINA PAŁKA *Analiza odpowiedzialności karnej za mowę nienawiści w wybranych porządkach prawnych* | 55

JAN KLUZA *Postępowanie dowodowe w oparciu o art. 168a i art. 168b k.p.k. Uwagi na tle uchwały Sądu Najwyższego o sygn. I KZP 4/18 oraz wniosku Prokuratora Generalnego do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie K 6/18* | 68

ROBERT TALAGA *Prawo kuratora spadku do wynagrodzenia za czynności podejmowane przed sądem administracyjnym* | 84

DOMINIK TYRAWA *Model gospodarowania odpadami komunalnymi przez wspólnoty mieszkaniowe* | 108

KATARZYNA KOS *Czy sądy w Polsce mogą nie stosować prawa wtórnie niekonstytucyjnego?* | 132

ANDRZEJ MICHALIK *Kościelna osoba prawna jako założyciel spółdzielni socjalnej w wymiarze prawno finansowym* | 154

WOJCIECH GIEMZA *Znaczenie deklaracji interpretacyjnych w międzynarodowym prawie traktatów* | 179

KAMIL LEŚNIEWSKI *Kapelani na współczesnym polu walki. Wybrane zagadnienia statusu kapelana w świetle międzynarodowego prawa humanitarnego* | 213

MAGDALENA MICHALSKA *Koniec arbitrażu? Wokół wyroku TSUE – Slovakische Republik vs. Achmea BV (C-284/16)* | 228

MATEUSZ PALUCH *Organizacja służby zdrowia w Wojsku Polskim w latach 1918-1925* | 244

TOMASZ FRANC *Kilka uwag o ochronie zwierząt wykorzystywanych w cyrkach* | 254

ŁUKASZ CHYLA *Kilka uwag odnośnie do europejskiej reformy obowiązków prospektowych* | 273

ZBIGNIEW KLIMIUK *Uwarunkowania rozwoju handlu zagranicznego Polski w latach 50. i 60. XX w. Próba realizacji strategii intensywnego i selektywnego rozwoju* | 296

KAROL SKOREK *Teoria kosztów komparatywnych – ujęcie krytyczne* | 328

ZBIGNIEW KLIMIUK *Handel i kooperacja przemysłowa RFN z krajami bloku komunistycznego do 1970 r. na tle ekspansji zachodnioniemieckich inwestycji bezpośrednich po II wojnie światowej* | 339

Glosa

GRZEGORZ WOLAK *Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2018r., III CZP 115/17* | 377

SŁAWOMIR ZWOLAK *Glosa do wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z 3 października 2017 r., II SA/Kr 784/17* | 399

Sprawozdanie

ARTUR LIS *Ustawa o ustanowieniu Święta Chrztu Polski* | 409

PIOTR KRZYŻANOWSKI *Sprawozdanie z konferencji naukowej: XXIII Zjazd Katedr Teorii i Filozofii Prawa „Państwo – społeczeństwo – kultura: formalne i nieformalne źródła prawa”* | 419

Tekst źródłowy

ARTUR LIS *Testament Dzierżka z ok. 1190 roku* | 422

Contents

Articles

KAROL BAJDA *Criminological and Forensic Aspects of Selected Forms of Contemporary Organized Crime in Poland* | 9

KAROL JUSZKA *Genesis of institution of the conditional discontinuation of criminal proceedings* | 25

DOROTA SEMKÓW *Material Falsity of the Document. Legal and forensic aspects* | 40

KAROLINA PALKA *The analysis of the hate speech laws in the selected countries* | 55

JAN KLUZA *Evidence proceedings based on art. 168a and art. 168b code of criminal proceeding. Comments on the resolution of the Supreme Court, IKZP 4/18 and the application of the General Prosecutor to the Constitutional Tribunal in case K 6/18* | 68

ROBERT TALAGA *The right to remuneration of curator of the estate for actions taken before the administrative court* | 84

DOMINIK TYRAWA *Model for the management of waste by the community housing* | 108

KATARZYNA KOS *Are the Polish Courts Able Not to Apply the Secondary Unconstitutional Law?* | 132

ANDRZEJ MICHALIK *Church legal person as a founder of social cooperative in financial aspect* | 154

WOJCIECH GIEMZA *The Meaning of Interpretative Declarations in the International Law of Treaties* | 179

KAMIL LEŚNIEWSKI *Chaplains on the modern battlefield. Selected issues of chaplain's status in the light of international humanitarian law* | 213

MAGDALENA MICHALSKA *The end of arbitration? Reflections on the CJEU's judgment – Slowakische Republik vs. Achmea BV (C-284/16)* | 228

MATEUSZ PALUCH *Organization of the health service in the Polish Army in years 1918-1925* | 244

TOMASZ FRANC *Some comments on the protections for circus animals* | 254

ŁUKASZ CHYLA *Some Remarks on the European Reform of Prospectus Law* | 273

ZBIGNIEW KLIMIUK *Conditions of the development of foreign trade in Poland in the 1950s and 1960s. An attempt at implement the strategy of intensive and selective development* | 296

KAROL SKOREK *Theory of comparative costs – critical approach* | 328

ZBIGNIEW KLIMIUK *The trade exchange and industrial cooperation of the Federal Republic of Germany with the communist bloc states until 1970 at the background of the expansion of the country's foreign direct investments after the World War II* | 339

Gloss

GRZEGORZ WOLAK *Gloss to the decision of the Supreme Court of 19 October 2018, III CZP 115/17* | 377

SŁAWOMIR ZWOLAK *Gloss to the judgment of the Provincial Administrative Court in Krakow of 3 October 2017, file ref. II SA / Kr 784/17* | 399

Report

ARTUR LIS *Act on the establishment of the Baptism Day of Poland* | 409

PIOTR KRZYŻANOWSKI *Report on the Scientific Conference: XXIII Convention of Cathedrals of the Theory and Philosophy of the Law «State-society-culture: formal and informal sources of law»* | 419

Source text

ARTUR LIS *Testament of Dzierżek from around 1190* | 422

Karol Bajda

Criminological and Forensic Aspects of Selected Forms of Contemporary Organized Crime in Poland

Kryminologiczne oraz kryminalistyczne aspekty wybranych form współczesnej przestępczości zorganizowanej w Polsce

Introduction – aetiology of the organized crime in Poland

The organized crime in Poland is not a new phenomenon. The appearance of organization of the collaborating criminals has occurred long before the period of political transformation in plenty of forms. The example of that may be the resolution adopted by the Supreme National Council on the 8th June, 1794 functioning during the Kosciuszko Uprising, which concerned the penalization of groups dealing with money counterfeiting¹.

The organized criminal groups described in the sources from before 1990s differ in character from those that currently exist. It has to be stated that this type of crime which is understood as a particular organized human group taking advantage of its criminal character in the form of income has become visible and became a serious threat only after the political transformation in 1989.² The development of organized crime was intrinsically connected with the changes taking place in economy and the system of the country. Regarding the economic sphere, the key phenomenon was the process of replacing the state property with individual property, as J. Jasinski points out: “The chase who will be in the

---

¹ E. Kowalewska-Borys, *Świadek koronny w ujęciu dogmatycznym*, Kraków 2004, p. 10.

² A. Michalska-Warias, *Przestępczość zorganizowana i prawnokarne formy jej przeciwdziałania*, Lublin 2006, p. 146.

circle of these natural persons and who will have the share in the ownership of these legal entities has created a fertile ground for entrepreneurship, resource, diligence and initiative, but also for crime. The processes that were of particular importance here are as follows: relinquishing from controlling citizens' affairs by machinery of state; gradual withdrawal of the state from trading (but it still had the influence on the country's economy); privatization of state property; returning of the illegally collected property (but it was significant only in some countries); introducing the freedom of trading on one's own in plenty of areas; gradual opening of borders for more and more convenient flow of goods, people and capital"³.

As for the very beginning of criminal structures created after 1989, it is necessary to mention the black currency market operating since the mid-1970s resulting in its participants possessing huge financial capital. It was possible thanks to the progressive economic development at that time, a gradual simplification of relations regulating the relationship between the state and citizens as well as the increased possibility of traveling to western countries. Also, the international tourists played a significant role because they have contributed significantly to the development of illegal currency trading. The money which has been obtained this way was invested in other forms of criminal activity after the period of structural transformation⁴.

One may have observed a significant increase in the quantity and quality of organized crime after 1989⁵. Along with quantity and quality, the changes in the nature of committed crimes became visible. The number of crimes against life and health as well as property has increased dramatically⁶. There has been a radical brutalization of committed crimes, including the use of firearms, being delivered also against the law enforcement officers. The number of organized groups whose aim was to commit crimes and as a result - conflicts of interests - have led to an expansion of revenge-based crimes, what in turn entailed the development of another social pathology – the offenses committed on request.

---

³ J. Jasiński, *Spojrzenie na przestępczość w europejskich państwach postkomunistycznych*, „Państwo i Prawo” 1997, no 8, p. 52.

⁴ E. Pływaczewski, *Organised Crime in Poland: Its Development from 'RealSocialism' to Present Times*, [in:] C. Fijnaut, L. Paoli (eds), *Organised Crime in Europe Concepts, Patterns and Control Policies in the European Union and Beyond*, „Studies of organized crime” 2004, vol. 4, p. 469; See: E. W. Pływaczewski, *Organized Crime in Poland*, „Autumn” 1997, vol. 3, no 3, p. 107–108, as cited in: A. Michalska-Warias, *Przestępczość...*, p. 147.

⁵ See: B. Hołyst, *Przestępczość zorganizowana i jej implikacje*, [in:] W. Pływaczewski, J. Świerczewski (eds), *Policja Polska wobec przestępczości zorganizowanej*, Szczytno 1996, p. 48.

⁶ See: E. Pływaczewski, *Węzłowe problemy przestępczości zorganizowanej w Polsce*, [in:] W. Pływaczewski, J. Świerczewski (eds.), *Policja Polska...*, p. 21.

It ought to be highlighted that the territory of Poland, due to its geographical location and uncultivated mechanisms of control and efficient prosecution as well as of hitherto unknown ways of acting of organized crime just after 1989, has become a vulnerable area for the activities of international criminal groups corresponding to Polish groups what supported the phenomenon of adopting negative standards in tactics and methods of acting by native criminals⁷.

Due to the framework of the article, it is impossible to analyze all of the areas of organized crime activities (which would probably involve analyzing the entire section of the Criminal Code). Therefore, the most typical features of organized groups and criminal associations are presented below.

The Central Bureau of Investigation in the Process of Combating the Organized Crime

The organized crime in Poland in the 21st century and combating it is a complex tactical and organizational problem. This is caused by the dynamics of the development of organized crime and difficult to predict directions of its development. As the answer to the changing situation in Poland, on April 15, 2000, the Central Bureau of Investigation (CBŚ) was set up as part of the structure of the General Police Headquarters. It is a merge of the Organized Crime Office (operating since 1994) and the Drug-Related Crime Office (operating since 1997)⁸. CBŚ⁹ is a type of police service, operating throughout the entire country and cooperating with other police services in the prosecution of organized crime. Its centralized character enables the efficient analysis of the evolution of organized criminal groups, which results in the possibility of developing new methods of combating even the most complicated sorts of crime. The activities undertaken by the Central Bureau of Investigation are aimed at fighting the organized crime of an economic, drug-related, criminal, cross-border and terrorist nature. As part of the implementation of the national crime prevention program, the Central

---

⁷ See: E. W. Pływaczewski, *Organized crime* [in:] A. Siemaszko (ed.), *Crime and Law Enforcement in Poland on the Threshold of the 21st Century*, Warszawa 2000, p. 95–96.

⁸ See: W. Mądrzejowski, *Przestępczość zorganizowana. System zwalczania*, Warszawa 2008, p. 103–107.

⁹ The Central Bureau of Investigation of the Police. Previous name was The Central Bureau of Investigation of the General Police Headquarters. The change on the basis of the act from 26 June 2014, Journal of Laws from 2014, item 1199 about the amendment to the act on Police and some other acts. In the relation to presented below data the author of the article will use the CBŚ name due to the time of the change of name and the time of producing the reports.

Bureau of Investigation uses the Police staff elite, applying the latest technology and available legal and material resources¹⁰.

While analyzing the current situation of organized crime in Poland, one should note the considerable activity of criminal groups, as indicated by data published by the Central Bureau of Investigation for 2017. The subject of interest of the Central Bureau of Investigation in 2017 was 7113 people being a part in 858 criminal groups¹¹ (in 2016 it was 6939 and 874, in 2015 - 6829 and 81¹², in 2014 - 7858 and 920, in 2013 - 8258 and 879¹³, in 2012 - 7 495 and 772, in 2011 - 6017 and 595¹⁴, in 2010 - 5615 and 547 respectively)¹⁵. The existence and development of organized criminal groups in the 21st century is influenced by various constant social factors occurring in all periods of their analysis. These include, among others, an increase of unemployment, which in turn determines the willingness to achieve quick and easy profit for citizens, low salaries for employees and degradation of social values. These factors affect the creation of organized crime mainly locally¹⁶. Another sort of factors affecting the form and extent of organized crime are the ones related to the socio-economic changes, an example of which may be the year 1989 and 2004. The events concerning the structural change and the accession to European Union, and consequently the arrival of a new socio-economic order, gives the opportunity of initiating new, hitherto unknown criminal activities posing the greatest threat to the proper functioning of the country.

---

¹⁰ E. W. Pływaczewski, *Kierunki zagrożeń przestępczością zorganizowaną w nowych krajach członkowskich na przykładzie Polski*, [in:] M. Zdanowicz (ed.), *Bezpieczni w Europie*, Warszawa 2007, p. 10.

¹¹ Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2017 rok, Warszawa 2018, p. 2.

¹² Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2016 rok, Warszawa 2017, p. 2.

¹³ Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2015 rok, Warszawa 2016, p. 2.

¹⁴ Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Komendy Głównej Policji za 2012 rok, Warszawa 2013, s. p.

¹⁵ Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Komendy Głównej Policji za 2010 rok, Warszawa 2011, p. 2.

¹⁶ E. W. Pływaczewski, *Kierunki zagrożeń...*, p. 10–11.

The phenomenological analysis of contemporary economic crime

One of the forms of activity of organized criminal groups is the economic crime. According to the data based on the Central Bureau of Investigation information there were 305 criminal groups in 2017 and then respectively: 340 in 2016¹⁷, 320 in 2015, 388 in 2014¹⁸, 344 in 2013, 277 in 2012¹⁹, 209 in 2011 and 177 in 2010²⁰. This type of crime is more often organized in its form than criminal offense because of its complex character. The economic crime also requires an extensive cooperation of groups consisting of individuals from various social strata. Criminal groups are usually intellectually supported by some remarkable figures being specialists in economics and law, who arrange or modify the sophisticated mechanisms of the *modus operandi* of the perpetrators²¹. The core of the economic crime activities lies in the interweaving of legal and illegal economic structures. The official ones are used to derive profits and benefits as well as disguise the illegal activities. The organized economic crime includes numerous forms of activity and is subject to the fastest changes by adapting its structure and character to the needs of the economic situation changing within the country. Currently, within the economic crime's scope of interest one may list, among others, processes related to ownership transformations which may be described as taking over the state assets in the process of privatization, by companies using lines of credit being launched by entities which are subject to these transformations. Another way is to cause the bankruptcy of the acquired entities and their subsequent privatization on extremely profitable terms or fictitious inflating of the assets' being a part of the acquired entities²². There is also a noticeable increase of activity of organized criminal groups in the insurance sector²³.

---

¹⁷ Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2017 rok ..., p. 2.

¹⁸ Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2015 rok ..., p. 2

¹⁹ Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Komendy Głównej Policji za 2013 rok, Warszawa 2014, p. 2.

²⁰ Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Komendy Głównej Policji za 2011 rok, Warszawa 2012, p. 2.

²¹ J. W. Wójcik, *Główne problemy przestępczości w Polsce z początkiem XXI wieku*, „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Informatyki, Zarządzania i Administracji w Warszawie” 2011, No 3(16), p. 11.

²² W. Mądrzejowski, *Przestępczość zorganizowana...*, p. 48–49.

²³ See: D. A. Miksiewicz, *Sektor ubezpieczeń przykładem nowych obszarów działalności zorganizowanych grup przestępczych*, [in:] K. Laskowska (ed.), *Oblicza współczesnej przestępczości zorganizowanej*, Białystok 2014, p. 175–187.

The organized economic criminal groups are known to perfectly use the international and domestic economic turnover in order to commit tax offenses within the orbit of value-added tax, in Poland called the goods and services tax (VAT). The most popular crime is the export of goods with a value difficult to estimate, for instance goods used in the IT field (i.e. computer programs). Moreover, the so-called carousel fraud phenomenon, defined as using various VAT, CIT and PIT rates in the economic circulation between the countries of the European Union and the neighboring countries, is becoming more and more popular. As a result, the specialized criminal groups are being formed, which focus on one type of activity, e.g. they create the VAT invoices on request. Those groups consist of experts in merchant and tax law, who often represent legitimate accounting companies. The Ministry of Finance estimates that the losses caused because of this type of crime range from 0.5 billion to several billion PLN a year²⁴.

The rise of excise tax on alcohol and tobacco products is typical for organized groups of economic crime. In order to meet the demand the activities such as smuggling, production and distribution of these goods takes place. The phenomena of smuggling in Poland has its long tradition, due to the geographical location of Poland in Europe. While the reduction in excise tax on alcohol has limited but not purged its smuggling, the cigarette smuggling from across the country's eastern border, despite the changes in 2004, is still extremely popular. This is because of the considerable difference in prices of tobacco products with the peak in the United Kingdom. Alcohol is mainly smuggled to the Czech Republic, Denmark, Germany and Sweden. International criminal groups participate in smuggling, in which individual units are responsible for different tasks. The criminals use specialized equipment for communication as well as the services of qualified advisers while preparing the smuggling starting from searching for sources of supply, purchase and payment, organization of smuggling and transport routes, corruption of customs officers, organization of illegal stores and gaining recipients. Since 2004, one may have noticed the attempts that have been made to open illegal cigarette factories but also to use the legitimate factories to produce illegal surpluses²⁵.

Ironically, the source of criminal activities that damage the State Treasury and consist in abusing the mechanisms of the value-added tax (VAT) and the

---

²⁴ B. Hołyst, *Współczesne problemy przestępczości zorganizowanej w Polsce*, [in:] B. Pastwa-Wojciechowska (ed.), *Człowiek w obliczu prawa*, Kraków 2008, p. 254–255.

²⁵ B. Hołyst, *Kryminalistyka*, issue XI, Warszawa 2007, p. 307; W. Mądrzejowski, *Przestępczość zorganizowana...*, p. 54.

excise duty, is the tax system itself. This is related to the specific nature of business transactions and the constitutionally guaranteed freedom of economic activity²⁶.

In 2017, the officers of the Central Bureau of Investigation of the Police, in the fight against organized economic crime, busted 12 illegal cigarette factories (26 - in 2016²⁷; 9 - in 2015; 4 - in 2014²⁸; 3 - in 2013; 2 - in 2012²⁹; 2 - in 2011³⁰; 2 - in 2010³¹) and uncovered 20 facilities in which illicit tobacco was processed and packaged (46 - in 2016³²; 59 - in 2015; 24 - in 2014³³; 12 - in 2013; 7 - in 2012³⁴). In 2017, the Central Bureau of Investigation of the Police (Centralne Biuro Śledcze Policji, CBŚP) seized 168,862,819 contraband cigarettes (199,981,271 - in 2016; 186,842,879 - in 2015; 88,894,883 - in 2014; 75,017,854 - in 2013; 65,641,123 - in 2012; 84,010,342 - in 2011; 69,970,266 - in 2010), 259,352 kilos of fine-cut tobacco, smuggled and produced in illegal cigarette factories (305,623 - in 2016; 437,673 - in 2015; 239,051 - in 2014; 161,647 - in 2013; 117,264 - in 2012; 130,564 - in 2011; 57,327 - in 2010) and 29,802 liters of rectified spirit³⁵ (42,770 - in 2016; 59,636 - in 2015; 92,538 - in 2014; 108,036 - in 2013; 134,467 - in 2012; 146,993 - in 2011; 140,234 - in 2010). In 2017, as part of preparatory proceedings, the Central Bureau of Investigation of the Police provided the other organizational units of the Police with 129,341,20³⁶ contraband cigarettes (104,160,678 - in 2016; 134,943,414 - in 2015³⁷; 61,520,606 - in 2014; 34,682,960 - in 2013³⁸; 42,561,223 - in 2012³⁹; 45,453,928 - in 2011; 21,972,021 - in 2010⁴⁰) and 115,542 kilos of

²⁶ Cf. J. Duży, *Zorganizowana przestępczość podatkowa w Polsce. Zwalczanie przestępczego nadużycia mechanizmów podatków VAT i akcyzowego*, Warszawa 2013.

²⁷ Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2017 rok ..., p. 7.

²⁸ Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2015 rok ..., p. 7.

²⁹ Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2013 rok ..., p. 6.

³⁰ Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Komendy Głównej Policji za 2011 rok ..., p. 6.

³¹ Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Komendy Głównej Policji za 2010 rok ..., p. 7.

³² Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2017 rok ..., p. 7.

³³ Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Komendy Głównej Policji za 2015 rok ..., p. 7.

³⁴ Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Komendy Głównej Policji za 2013 rok ..., p. 6.

³⁵ <http://cbsp.policja.pl/cbs/do-pobrania/raporty-z-dzialalnosci/9890,Raporty-z-dzialalnosci.html> (accessed July 21, 2016).

³⁶ Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2017 rok ..., p. 7.

³⁷ Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2016 rok ..., p. 7.

³⁸ Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2014 rok ..., s. 7.

³⁹ Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Komendy Głównej Policji za 2012 rok ..., p. 7.

⁴⁰ Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Komendy Głównej Policji za 2011 rok ..., p. 6.

fine-cut tobacco (178,859kg –in 2016⁴¹; 225,507 kg–in 2015;90,279 kg – in 2014⁴²; 75,029 kg – in 2013; 21,389 kg – in 2012⁴³; 7 323 kg – in 2011; 25,140 kg – in 2010⁴⁴). In addition to this, as part of the above-mentioned operations, CBŚP collected 25,168litres of rectified spirit⁴⁵(36,328 litres -in 2016; 40,423 litres -in 2015;78,875 litres-in 2014; 62,678litres - in 2013; 59,789litres -in 2012; 105,849 litres -in 2011; 32,050litres -in 2010). The magnitude of the problem and the effectiveness of criminal groups are demonstrated by the fact that cigarettes which had been previously seized by customs and tax authorities continue to be recovered and placed on the market in Poland and Western Europe⁴⁶.

Traditionally, smuggling, apart from excise goods, involves the illegal transportation of drugs, weapons and ammunition, cultural goods, motor vehicles, and commercial goods. The magnitude of smuggling, however, changes over the years⁴⁷.

The analysis of the structure of organized crime driven by economic gain indicates that the activities of criminal groups are aimed at bank fraud. The possibilities of committing these crimes are limited only by the inventiveness of the fraudsters, which gives rise to difficulties in crime fighting and effective crime prevention. In the majority of cases, these crimes are committed with the use of the Internet, taking the form of computer fraud⁴⁸. This mainly involves making fraudulent transactions with counterfeit cards and using their numbers to enter into contracts on the Internet, via a fax machine and phone lines. In this respect, online banking fraud losses are on the rise, and the growth rate of this type of crimes accounts for 180% annually, as indicated by the Payment System Department of the National Bank of Poland⁴⁹. Due to the widespread use of payment cards in Poland, the number of which in the first decade of the 21st century was estimated at about 17 million (currently their number stands at

⁴¹ Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2017 rok ..., p. 7.

⁴² Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2015 rok ..., p. 7.

⁴³ Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Komendy Głównej Policji za 2013 rok ..., p. 6.

⁴⁴ Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Komendy Głównej Policji za 2011 rok ..., p. 6.

⁴⁵ <http://cbasp.policja.pl/cbs/do-pobrania/raporty-z-dzialalnosci/9890,Raporty-z-dzialalnosci.html> (accessed July 21, 2016).

⁴⁶ W. Mądrzejowski, *Przestępczość zorganizowana...*, p. 54.

⁴⁷ A. Konduracka, *Ewolucja modus operandi sprawców przemytu na przykładzie granicy polsko-ukraińskiej*, „Problemy Współczesnej Kryminalistyki” 2011, vol. XV, p. 115.

⁴⁸ Vide M. Białkowski, *Oszustwo komputerowe*, „Gazeta Sądowa” 2002, no. 2, pp. 62–65; P. Kardas, *Oszustwo komputerowe w kodeksie karnym*, „Przegląd Sądowy” 2000, No. 2, pp. 43–75.

⁴⁹ E. W. Pływaczewski, *Kierunki zagrożeń...*, p. 13.

around 35 million⁵⁰) and the intensification of crimes involving their use, annual meetings of forensic scientists and investigators are held, while criminal activity and its development are closely examined by the Police Academy in Szczytno⁵¹. Another type of crimes aimed at bank systems is the so-called 'salami slicing attack'. It involves stealing money repeatedly in small quantities from various sources. For example, when calculating demand deposits, bank accounts are reduced by a few cents, and the money is put into another account and then withdrawn. The effectiveness of the salami method consists in shaving small amounts of money from multiple bank accounts, which goes unnoticed⁵². What is increasingly gaining in prominence in banking business, in the broad sense of the term, are the shadow banking systems and financial pyramids, the activities of which cause major losses to customers. Thoughtful methods for drawing up contracts and the employed modus operandi often makes it impossible for fraud victims to claim redress, which is in line with the common thesis of lawyers about the difficulty in proving a fraudulent crime.

The symptomatology of contemporary drug-related crime

Criminal groups are also interested in drugs. This is one of the most profitable forms of illegal activity in the world. It is estimated that in 2005 the value of drug sales in the world reached 320 billion dollars⁵³. On the illicit drug market in Poland, there is strong demand for synthetic drugs. Therefore, the smuggling of these substances and precursor chemicals required for synthetic drug manufacturing is increasing. Poland is a major producer of amphetamine, as evidenced by the number of closed factories. In the years 2004-2009, 86 labs were closed down (in 2010 - 13 labs; in 2011 - 12 labs; in 2012 - 15 labs; in 2013 - 16 labs; in 2014 - 14 labs; in 2015 - 14 labs), in which synthetic drugs were produced⁵⁴.

---

⁵⁰ The National Bank of Poland, October 2014, *Informacja o kartach płatniczych II kwartał 2014 r.* http://www.nbp.pl/systemplatniczy/karty/q_02_2014.pdf (accessed November 12, 2014); The National Bank of Poland, October 2014, *Informacja o kartach płatniczych I kwartał 2016 r.* http://www.nbp.pl/systemplatniczy/karty/q_01_2016.pdf (accessed August 30, 2016).

⁵¹ W. Mądrzejowski, *Przestępczość zorganizowana...*, p. 57.

⁵² B. Hołyst, *Kryminalistyka*, p. 329.

⁵³ W. Mądrzejowski, *Przestępczość zorganizowana...*, p. 76.

⁵⁴ <http://cbsp.policja.pl/cbs/do-pobrania/raporty-z-dzialalnosci/9890>, Raporty-z-dzialalnosci.html (accessed July 21, 2016).

In 2017, as part of the said operations of CBSP, 19 synthetic drug labs were shut down. For comparison, in 2016, 12 such laboratories were liquidated⁵⁵.

The production of Polish heroin, popular in the 80s of the last century, is systematically replaced by synthetic drug manufacturing. This is related to the demand of native subcultures and the easy production process (as opposed to the manufacture of drugs of natural origin). It is also significant that the production process takes place in mobile clandestine labs which can operate anywhere⁵⁶. Organized criminal groups, without giving up lucrative practice, modify the organizational process in order to minimize the loss related to the possible operations of the Central Bureau of Investigation of the Police, with each production step being carried out in a different lab⁵⁷. In addition to amphetamine and its derivatives, the Polish drug market is dominated by cannabis products⁵⁸ and heroin. In 2017, 54 professional cannabis plantations were liquidated, while in 2016, 108 such cultivation sites were dismantled⁵⁹(in 2015 - 131 professional cannabis plantations liquidated; in 2014 - 188⁶⁰; in 2013 - 126⁶¹; in 2012 - 109; in 2011 - 56⁶²; in 2010 - 61⁶³). The characteristic feature of the business development is the growing number of the small 'basement' farms of marijuana which is widely available and imported from the Netherlands⁶⁴. The popular transit routes through which heroin is smuggled are the Balkan Silk Road and the Northern Route. In 2006, the smuggling of 1360 kilos of cocaine was foiled, which was supposed to be sent from Venezuela to a Polish company, concealed in the cargo of ceramic clay. In Szczecin, citizens of Poland and Mexico were detained in a controlled delivery operation. This might be a signal that organized criminal groups, dismantled in the years 2000-2002, are regaining power by establishing

⁵⁵ Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2017 rok ..., p. 7.

⁵⁶ E. Łuczak, W. Łuczak, *Przeobrażenia i tendencje w rozwoju przestępczości narkotykowej w Polsce*, „Przegląd Policyjny 2004”, No. 1–2, p. 133.

⁵⁷ B. Hołyst, *Współczesne problemy przestępczości zorganizowanej...*, pp. 256–257.

⁵⁸ Seemore: Z. Sokołowska-Jabłońska, *Nielegalne uprawy konopi i maku. Próbkowanie, szacowanie skali i wartości. Interpretacja wyników badań*, „Problemy Współczesnej Kryminalistyki 2003”, Vol. VII, pp. 127–133.

⁵⁹ Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2017 rok ..., p. 7.

⁶⁰ Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2015 rok ..., p. 7.

⁶¹ Cf. https://www.unodc.org/documents/wdr2014/World_Drug_Report_2014_web.pdf (accessed November 12, 2014)

⁶² Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Komendy Głównej Policji za 2011 rok ..., p. 6.

⁶³ Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Komendy Głównej Policji za 2010 rok ..., p. 7.

⁶⁴ P. Łabuz, *Badanie zjawiska zorganizowanej przestępczości narkotykowej w Polsce*, „Problemy Współczesnej Kryminalistyki 2011”, Vol. XV, p. 124.

contacts with cocaine distributors from South America and building a strong financial base⁶⁵. Apart from one-time large-scale drug trafficking, the popular method to get drugs across the border is to recruit citizens of the Republic of Poland to transport cocaine by air, hiding the goods, among others, in their own bodies⁶⁶. These are mainly people from the areas crippled by massive unemployment⁶⁷. The number of people involved in drug trafficking is increasing. In 2002, it was estimated at 20,000 people. The increased activity of drug mules results from the fact that this may reduce the losses caused by the potential detection of large cargoes transported, for example, by sea. The citizens of Polish, Slovakia, Croatia and Russia are the most desirable drug couriers, as indicated by Interpol data⁶⁸. Some of the drugs sent or produced in Poland remain on the domestic market, while the rest is smuggled to western European countries and, interestingly, to Eastern Europe, which might be inferred from the detention of Polish drug couriers on the eastern border of the country. The opening of the EU borders, providing almost limitless possibilities (in terms of necessary conditions) for drug production as well as price and high quality have caused that amphetamine⁶⁹ produced in Poland has become very popular across Europe. Criminal groups export the domestic product, heavily exploiting the emigration phenomenon, as indicated by the detentions of Poles in England, Ireland, or Scandinavia. Drugs are smuggled mainly using cars, buses, motorcycles and truck cargo spaces. The smuggling of illicit drugs in commercial consignments and postal items is also popular⁷⁰. A curious phenomenon observed in criminal groups that supply drugs to the market is the division of roles between their members, which depends on the stage in which the criminal group participates (e.g. smuggling, placing drugs on the market). Not only do criminal groups deal with drug trafficking, but also with drug delivery, or with drug dealing exclusively. The key roles in this area are played by drug mules responsible for drug smuggling and people involved in illegal drug dealing, so-called dealers⁷¹. It is worth noticing that according to

---

⁶⁵ W. Mądrzejowski, *Przestępczość zorganizowana...*, p. 77.

⁶⁶ B. Hołyst, *Kryminalistyka*, p. 116.

⁶⁷ See: B. Kosek-Nita, M. Jaguś, *Przemyt narkotyków na tle przestępczości zorganizowanej*, „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Humanitas” 2006, No. 1, pp. 71–88.

⁶⁸ V. Krasnowska, *Kurierzy białej śmierci*, „Wprost” 2002, No. 45, p. 24, as cited in: E. Łuczak, W. Łuczak, *Przeobrażenia i tendencje...*, p. 130.

⁶⁹ See: D. Błachut, *Nielegalne laboratorium-ocena skali produkcji i kompletności linii technologicznej*, „Problemy Współczesnej Kryminalistyki” 2003, Vol. VII, pp. 115–126.

⁷⁰ See: M. Sokołowska, *Kryminalistyczne aspekty dokonywania przemytu narkotyków przez granice RP*, „Problemy Współczesnej Kryminalistyki” 2009, Vol. XIII, pp. 151–159.

⁷¹ O. Krajniak, *Zorganizowane grupy przestępcze. Studium kryminalistyczne*, Warszawa 2011, LEX.

the United Nations *Office on Drugs and Crime*, 17% of the global synthetic drug production is provided by Poland. Scandinavia is the main destination for the Polish products. Polish drugs are also smuggled to Eastern Europe (Belarus and Ukraine) and European Union countries, such as Great Britain, where Polish emigrants play two roles, either recipients or intermediaries between Polish drug manufacturers and local people⁷².

Conclusions

The analysis of the collected data indicates the extensive activity of organized criminal groups in Poland. The statistics of the Central Bureau of Investigation of the Police whose actions are directed at combating drug offences show that criminal activities have been growing since 2004. In total, their number has more than tripled (262 in 2004; 858 in 2017).

When analyzing the nature of organized criminal groups in Poland, one may conclude that their activities are essentially evolving towards lucrative economic crimes. Actions characterized by a high degree of profitability are replacing broadly understood terror acts. The reason for this is that the leaders of organized criminal groups have developed better understanding of ostentatiousness, rightly assuming that this is only a manifestation of power, enabling crime detection and failing to contribute to wealth. Conversely, it can lead to the liquidation of a criminal group. The criminal activities of Polish criminal groups are now used to secure group interests and protect the group against competing criminal organizations⁷³. They are also used to maintain discipline within the association.⁷⁴ Another observation is the development of international criminal organizations. An example of this are Asian criminal groups operating in Poland⁷⁵.

The thesis may be put forward that this tendency has been enhanced by the accession of Poland to the European Union. The new socio-economic order, the opening of EU borders and the capacity of criminals for taking advantage of opportunities which occurred at that time facilitated the development and

---

⁷² J.W. Wójcik, *Główne problemy przestępczości...*, p.12.

⁷³ See: P. Łabuz, *Zorganizowana przestępczość porachunkowa*, Jurysta, No. 1/2011, pp. 12–16.

⁷⁴ T. Wróblewski, *Bezpieczeństwo Polski w kontekście przestępczości zorganizowanej i terroryzmu*, [in:] K. Laskowska (ed.), *Oblicza współczesnej...*, op. cit., p. 319.

⁷⁵ See: D. Pożaroszczyk, *Przestępczość azjatycka w Polsce-ewolucja zjawiska i czynniki utrudniające operacyjne zwalczanie dalekowschodnich zorganizowanych grup przestępczych*, [in:] K. Laskowska (ed.), *Oblicza współczesnej...*, op. cit., pp. 275–287.

evolution of already existing criminal groups and the emergence of new ones. The new possibilities of unimpeded movement and making contacts, which have opened up for individuals who exhibit conformity, have also created new opportunities for criminals to cooperate and form alliances. The cosmopolitan order of the world is the sign of the times for all, also for those who remain on the fringe of the law-abiding society.

It is vital to look closely at organized criminal groups in general. Nowadays, they have to be examined even with the greater care since the founding fathers of Polish organized crime after 1989 have been leaving the prison. This will undoubtedly result in unknown mechanisms, crucial from the viewpoint of a researcher studying the phenomenon of organized crime.

References

Normative Acts

Ustawa z dnia 26 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw, (Dz.U. z 2014 r., poz. 1199).

Literature

- Białkowski M., *Oszustwo komputerowe*, „Gazeta Sądowa” 2002, No. 2.
- Błachut D., *Nielegalne laboratorium – ocena skali produkcji i kompletności linii technologicznej*, „Problemy Współczesnej Kryminalistyki” 2003, Vol. VII.
- Duży J., *Zorganizowana przestępczość podatkowa w Polsce. Zwalczanie przestępczego nadużycia mechanizmów podatków VAT i akcyzowego*, Warszawa 2013.
- Hołyst B., *Kryminalistyka*, Warszawa 2007.
- Hołyst B., *Przestępczość zorganizowana i jej implikacje*, [in:] W. Pływaczewski, J. Świerczewski (ed.), *Policja Polska wobec przestępczości zorganizowanej*, Szczytno 1996.
- Hołyst B., *Współczesne problemy przestępczości zorganizowanej w Polsce*, [in:] B. Pastwa-Wojciechowska (ed.), *Człowiek w obliczu prawa*, Kraków 2008.
- Jasiński J., *Spojrzenie na przestępczość w europejskich państwach postkomunistycznych*, „Państwo i Prawo” 1997, No. 8.
- Kardas P., *Oszustwo komputerowe w kodeksie karnym*, „Przegląd Sądowy” 2000, No. 2.
- Kosek-Nita B., Jaguś M., *Przemyt narkotyków na tle przestępczości zorganizowanej*, „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Humanitas” 2006, No. 1.
- Konduracka A., *Ewolucja modus operandi sprawców przemytu na przykładzie granicy polsko-ukraińskiej*, „Problemy Współczesnej Kryminalistyki” 2011, Vol. XV.
- Kowalewska-Borys E., *Świadek koronny w ujęciu dogmatycznym*, Kraków 2004.
- Krajniak O., *Zorganizowane grupy przestępcze. Studium kryminalistyczne*, Warszawa 2011.

- Krasnowska V., *Kurierzy białej śmierci*, „Wprost” 2002, No. 45.
- Łabuz P., *Badanie zjawiska zorganizowanej przestępczości narkotykowej w Polsce*, „Problemy Współczesnej Kryminalistyki” 2011, Vol. XV.
- Łabuz P., *Zorganizowana przestępczość porachunkowa*, „Jurysta” 2011, no. 1.
- Łuczak E., Łuczak W., *Przeobrażenia i tendencje w rozwoju przestępczości narkotykowej w Polsce*, „Przegląd Policyjny” 2004, No. 1–2.
- Mądrzejowski W., *Przestępczość zorganizowana. System zwalczania*, Warszawa 2008.
- Michalska-Warias A., *Przestępczość zorganizowana i prawno karne formy jej przeciwdziałania*, Lublin 2006.
- Miksiewicz D.A., *Sektor ubezpieczeń przykładem nowych obszarów działalności zorganizowanych grup przestępczych*, [in:] K. Laskowska (ed.), *Oblicza współczesnej przestępczości zorganizowanej*, Białystok 2014.
- Pływaczewski E.W., *Kierunki zagrożeń przestępczością zorganizowaną w nowych krajach członkowskich na przykładzie Polski*, [in:] M. Zdanowicz (ed.), *Bezpieczni w Europie*, Warszawa 2007.
- Pływaczewski E.W., *Organized crime* [in:] A. Siemaszko (ed.), *Crime and Law Enforcement in Poland on the Threshold of the 21st Century*, Warszawa 2000.
- Pływaczewski E.W., *Organized Crime in Poland*, „Autumn” 1997, vol. 3, no 3.
- Pływaczewski E., *Organised Crime in Poland: Its Development from ‘RealSocialism’ to Present Times*, [in:] C. Fijnaut, L. Paoli (eds), *Organised Crime in Europe Concepts, Patterns and Control Policies in the European Union and Beyond*, „Studies of organized crime” 2004, Vol. 4.
- Pływaczewski E., *Węzłowe problemy przestępczości zorganizowanej w Polsce*, [in:] W. Pływaczewski, J. Świerczewski (eds), *Policja polska wobec przestępczości zorganizowanej*, Szczecino 1996.
- Pożaroszczyk D., *Przestępczość azjatycka w Polsce – ewolucja zjawiska i czynniki utrudniające operacyjne zwalczanie dalekowschodnich zorganizowanych grup przestępczych*, [in:] K. Laskowska (ed.), *Oblicza współczesnej przestępczości zorganizowanej*, Białystok 2014.
- Sokołowska M., *Kryminalistyczne aspekty dokonywania przemytu narkotyków przez granice RP*, „Problemy Współczesnej Kryminalistyki” 2009, vol. XIII.
- Sokołowska-Jabłońska Z., *Nielegalne uprawy konopi i maku. Próbkowanie, szacowanie skali i wartości. Interpretacja wyników badań*, „Problemy Współczesnej Kryminalistyki” 2003, vol. VII.
- Wójcik J.W., *Główne problemy przestępczości w Polsce z początkiem XXI wieku*, Zeszyty „Naukowe Wyższej Szkoły Informatyki, Zarządzania i Administracji w Warszawie” 2011, No. 3(16).

Wróblewski T., *Bezpieczeństwo Polski w kontekście przestępczości zorganizowanej i terroryzmu*, [in:] K. Laskowska (ed.), *Oblicza współczesnej przestępczości zorganizowanej*, Białystok 2014.

Internet Sources

Narodowy Bank Polski, Październik 2014 r., *Informacja o kartach płatniczych II kwartał 2014 r.*

http://www.nbp.pl/systemplatniczy/karty/q_02_2014.pdf

Narodowy Bank Polski, Październik 2014 r., *Informacja o kartach płatniczych I kwartał 2016 r.*

http://www.nbp.pl/systemplatniczy/karty/q_01_2016.pdf

Reports

Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Komendy Głównej Policji za 2010 rok, Warszawa 2011.

Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Komendy Głównej Policji za 2011 rok, Warszawa 2012.

Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Komendy Głównej Policji za 2012 rok, Warszawa 2013.

Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2013 rok, Warszawa 2014.

Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2014 rok, Warszawa 2015.

Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2015 rok, Warszawa 2016.

Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2016 rok, Warszawa 2017.

Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2017 rok, Warszawa 2018.

Summary

The purpose of the article is the criminological and forensic analysis of selected forms of modern organized crime in Poland, with a special emphasis on economic and drug-related types. The author's attention is primarily focused on those branches of criminology which are of great importance for the forensic science. The first of them is the so-called phenomenology (also known as symptomatology), i.e. a branch whose subject of interest are the symptomatic forms of crime, including the dynamics and the structure of crime, the manner of committing crimes as well as some elements of

how the criminal world is organized. As a result, the selected types of economic and drug-related crimes have been analyzed in the article. Moreover, the author has presented the mechanisms of how the organized criminal groups function and the manner of committing such crimes. The other branch of criminology is called the aetiology of crime. Therefore, the article also raises the causes of a given phenomenon or phenomena of the types of crimes described above. Criminology and forensic science fulfill a crucial function in crime prevention as well. Therefore, the author's intention is also to present the role of the Central Bureau of Investigation in the process of combating the organized economic and drug-related crimes.

KEY WORDS: organized crime, criminology, forensic science, economic crime, drug-related crime, criminal aetiology, criminal phenomenology, combating crime.

Streszczenie

Celem artykułu jest kryminologiczna oraz kryminalistyczna analiza wybranych form współczesnej przestępczości zorganizowanej w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem przestępczości ekonomicznej oraz przestępczości narkotykowej. W znacznej mierze uwaga autora skupiona została na tych działach nauki kryminologii, które wykazują duże znaczenie dla nauki kryminalistyki. Pierwszy z nich to tzw. fenomenologia (inaczej symptomatologia) tj. dział, którego przedmiot zainteresowania stanowią formy objawowe przestępczości, w tym dynamika i struktura przestępczości, sposób popełniania przestępstw, niektóre elementy organizacji świata przestępczego. W tym celu, w opracowaniu analizie poddane zostały wybrane rodzaje przestępstw o charakterze ekonomicznym i narkotykowym, jak również przedstawione zostały mechanizmy funkcjonowania zorganizowanych grup przestępczych oraz sposób dokonywania tego rodzaju przestępstw. Drugi z działów to tzw. etiologia przestępczości. W związku z tym, w publikacji starano się również zasygnalizować, kwestie dotyczące przyczyn danego zjawiska czy zjawisk opisanych powyżej grup przestępstw. Kryminologia i kryminalistyka spełniają również istotną funkcję w zakresie zapobiegania przestępczości. Dlatego też, zamierzeniem autora było także przedstawienie roli, jaką w procesie zwalczania zorganizowanej przestępczości o charakterze ekonomicznym i narkotykowym spełnia Centralne Biuro Śledcze Policji.

SŁOWA KLUCZOWE: przestępczość zorganizowana, kryminologia, kryminalistyka, przestępczość ekonomiczna, przestępczość narkotykowa, etiologia kryminalna, fenomenologia kryminalna, zwalczanie przestępczości.

Nota o autorze:

dr Karol Bajda - doktor nauk prawnych, adiunkt w Pracowni Kryminologii i Kryminalistyki Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego.